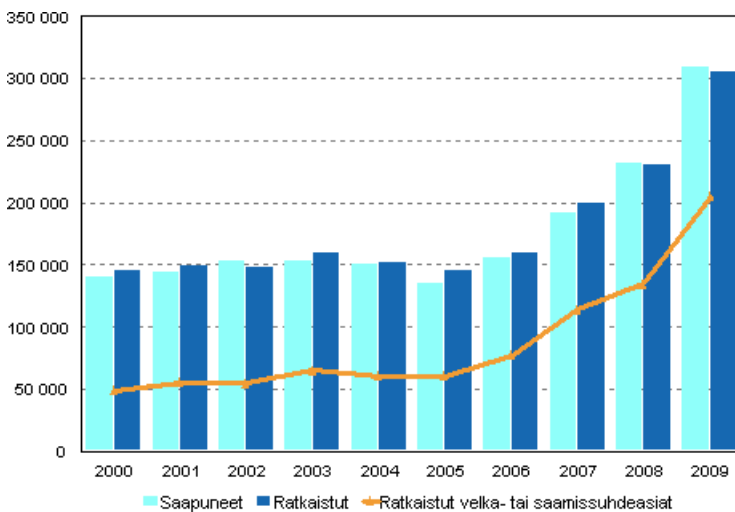

Käräjäoikeuksien siviiliasioden ratkaisut 2009

Käräjäoikeuksissa ratkaistujen riita-asioiden määrä lisääntyi kolmanneksen vuonna 2009

Vuonna 2009 käräjäoikeuksissa käsiteltiin loppuun 350 541 siviiliasiaa, mikä on 28 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Erityisesti lisääntyivät riita-asiat, joita oli 304 928, liki kolmannes edellisvuotta enemmän. Hakemusasioita ratkaistiin 45 613, mikä on 5 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen tilastosta Käräjäoikeuksien siviiliasioden ratkaisut.

Käräjäoikeuksien riita-asiat 2000–2009

Ratkaistuista riita-asioista enemmistö (67,3 %) oli velka- tai saamissuhdetta koskevia juttuja. Kaikkiaan velka- tai saamissuhdejuttuja oli 205 202, mikä on 53 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Velka- ja saamissuhdeasioihin kirjataan esimerkiksi kulutusluottoja ja luottokorttisaatavia koskevat asiat. Seuraavaksi eniten riita-asioita oli asiaryhmissä palvelussopimuksia, toimeksiantoa ja työntulossopimuksia koskevat asiat (10,9 %), irtainta omaisuutta koskevat asiat (10,4 %) sekä huoneenvuokra-asiat (8,5 %).

Loppuun käsitellyistä riita-asioista 98,9 prosenttia, 301 487 asiaa, ratkaistiin jo asian valmisteluvaiheessa. Valmistelun kirjallisessa käsittelyssä ratkaistiin 299 263 asiaa ja suullisessa valmistelussa 2 224 asiaa. Käräjäoikeuksien pääkäsittelyyn riita-asioista eteni 1,1 prosenttia loppuun käsitellyistä asioista.

Kaikista riita-asioista ratkaistiin alle kahdessa kuukaudessa 58 prosenttia ja alle puolessa vuodessa 96 prosenttia, 292 146 asiaa. Asian käsittely kesti yli puoli vuotta 12 782 jutussa. Kirjallisessa valmistelussa käsittelyyn kului keskimäärin 2,2 kuukautta ja pääkäsittelyyn edenneissä riita-asioissa käsittely kesti keskimäärin 10,7 kuukautta. Keskimääräinen käsittelyaika kaikissa loppuun käsitellyissä riita-asioissa oli 2,3 kuukautta. Hakemusasioiden

käsittelyyn kului keskimäärin 5,0 kuukautta. Riita-asioiden käsittelyajat ovat hivenen pidentyneet kaikissa ratkaisuvaiheissa, hakemusasioiden taas lyhentyneet.

Sisällys

Liitetaulukot	
Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt riita- ja hakemusasiat asiaryhmittäin 2005–2009.....	4
Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt riita-asiat jutun vireilletulotavan mukaan 2005–2009.....	4
Laatuseloste: Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut.....	5

Liitetaulukot

Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt riita- ja hakemusasiat asiaryhmittäin 2005–2009

	2009	2008	2007	2006	2005
SIVILIASIAT YHTEENSÄ	350 541	273 748	242 756	202 154	191 103
RIITA-ASIAT	304 928	230 148	199 876	159 136	145 405
Perheoikeus	1 372	1 337	1 207	1 206	1 122
Holhous	1	-	2	3	2
Perintö- ja testamenttioikeus	179	190	180	200	207
Kiinteä omaisuus	1 210	1 111	1 047	970	821
Huoneenvuokra-asiat	25 918	24 916	25 734	23 533	22 738
Irtain omaisuus	31 632	27 286	25 666	25 488	26 235
Aineeton oikeus	127	98	83	73	92
Velka- ta saamissuhde	205 202	134 502	113 822	76 977	60 272
Palvelussopimus, toimeksianto, työtulosopimus	33 316	35 025	26 144	24 717	27 946
Merioikeus	29	30	28	29	23
Vakuutusopimus	110	120	126	163	138
Vakuutuksenantajan takautumisoikeus	362	316	379	340	350
Sopimussuhteen ulkopuolinen korvausvastuu	1 124	1 114	1 182	1 126	1 157
Yhteisö ja säätiö	1 086	886	722	650	580
Omistusoikeus ulosmitattuun irtaimeen omaisuuteen	-	-	1	1	1
Konkurssi	197	204	263	268	389
Velkajärjestely ja saneerausmenettely	17	26	11	5	8
Turvaamistoimet, hädät, virka-avut	1 665	1 536	1 848	2 048	1 966
Muu riita-asia	738	788	816	778	805
Maa-oikeusasiat	615	639	590	526	493
Rekisteröity parisuhde	28	24	25	35	60
HAKEMUSASIAT	45 613	43 600	42 880	43 018	45 698
Lapsia koskeva lainsäädäntö	2 617	2 480	2 407	2 256	2 360
Avoliitto-oikeus	19 061	18 937	18 767	18 676	18 681
Holhousasiat	7 516	7 426	7 442	7 238	7 687
Perintö- ja testamenttioikeus	1 455	1 524	1 546	1 509	1 634
Yksityishenkilön velkajärjestely	3 644	3 723	4 195	5 051	5 689
Yrityksen saneeraus	468	352	421	311	428
Muut hakemusasiat	5 955	4 871	4 104	4 027	5 413
Konkurssit	3 314	2 747	2 492	2 560	2 403
Täytäntöönpanoasiat	449	458	442	387	416
Ulosottoasiat	1 061	1 016	993	956	951
Rekisteröityä parisuhdetta koskevat asiat	73	66	71	47	36

Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt riita-asiat jutun vireilletulotavan mukaan 2005–2009

Vuosi	Loppuun-käsitellyt asiat yhteensä	Suppea konekielinen haaste-hakemus	Suppea kirjallinen haaste-hakemus	Laaja haaste-hakemus	Sovittelu-hakemus	Muu vireilletulotapa
2005	145 405	60 064	75 793	8 517	-	1 031
2006	159 136	71 813	77 941	8 277	84	1 021
2007	199 876	112 466	77 988	8 237	96	1 089
2008	230 148	143 563	76 813	8 510	99	1 163
2009	304 928	193 291	101 474	8 821	113	1 229

Laatuseloste: Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut

1. Tilastotietojen relevanssi

Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut -tilasto keskittyy kuvaamaan vuoden aikana vireillä olleita ja loppuun käsiteltyjä riita- ja hakemusasioita asian laadun mukaan sekä alueittain. Tilasto sisältää tiedot siviiliasian määrästä asian ja ratkaisun laadun mukaan sekä ratkaisuun kuluneesta ajasta käräjäoikeuksittain ja hovioikeuspiireittäin.

Riita-asia tulee käräjäoikeudessa vireille, kun kantajan lähettämä kirjallinen tai joissakin tapauksissa sähköinen haastehakemus saapuu käräjäoikeuden kansliaan. Hakemusasialle tulee vireille, kun hakemus jätetään käräjäoikeuteen. Asian ratkaisuun kulunut aika lasketaan saapumispäivästä käräjäoikeuden ratkaisupäivään.

Riita-asian tuomioistuinkäsittely on jaettu kahteen vaiheeseen, valmisteluun ja pääkäsittelyyn. Valmistelulla pyritään keskitetyn pääkäsittelyn aikaansaamiseen ja toisaalta myös ratkaisun aikaansaamiseen jo valmistelussa. Valmistelu jakautuu eri osavaiheisiin; kirjalliseen valmisteluun sekä valmisteluistunnossa pidettävään suulliseen valmisteluun. Valmistelun kirjallisessa käsittelyssä ratkaistaan asiakirjojen perusteella riidattomat asiat, joissa vastapuoli ei ole vastustanut kantajan vaatimusta. Jos asiaa ei ole voitu ratkaista pelkästään asiakirjoihin perustuen, jatketaan asian valmistelua suullisessa valmistelussa.

Valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä eli ns. pikkupääkäsittelyä koskevat säännöt on uusilla oikeudenkäymiskaaren säännöillä kumottu vuoden 2003 alusta lukien. Muuttuneita oikeudenkäymiskaaren säännöksiä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vireille tulleiden asioiden käsittelyyn. Uusilla menettelysäännöillä lisättiin mahdollisuuksia ratkaista juttu kirjallisessa menettelyssä myös riitaisissa tapauksissa. Asia, jota ei ole voitu ratkaista valmistelussa, siirretään pääkäsittelyyn, jonne viime vaiheessa jäävät ratkaistavaksi riitaiseksi jääneet asiat. Pääkäsittely rakentuu entistä enemmän valmistelun pohjalle ja valmistelussa esitettyä oikeudenkäyntiaineistoa pyritään aikaisempaa helpommin hyödyntämään pääkäsittelyssä. Pääsääntö lainuudistuksen jälkeenkin on, että asia on pääkäsittelyssä käsiteltävä yhtäjaksoisesti loppuun ilman keskeytyksiä, mikäli se on mahdollista.

Hakemusasian käsittelystä säädetään oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa. Suurin osa hakemusasioista käsitellään kirjallisessa menettelyssä tuomioistuimen kansliassa, mutta myös suullinen käsittely hakemusasian istunnossa on mahdollista. Tietyissä riitaisissa hakemusasioissa asia voidaan käsitellä riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

Käräjäoikeudessa on kolme asian laadun mukaan määräytyvää kokoonpanoa: lautamieskokoonpano, kolmen lainoppineen tuomarin kokoonpano tai yksi lainoppinut tuomari (yksijäseninen). Näistä kaksi ensin mainittua ovat kokoonpanovaihtoehtoja siviiliasian pääkäsittelyssä. Oikeudenkäymiskaaren mukaan käräjäoikeus on päätösvaltainen lautamieskokoonpanossa ratkaistaessa rikosasioita ja myös ratkaistaessa tiettyjä siviiliasioita, kuten lapsen huoltoa tai isyyden vahvistamista koskevia asioita. Muut riita-asiat ratkaistaan kolmen lainoppineen tuomarin kokoonpanossa. Näissä kokoonpanoissa ratkaistaan sellaisia ns. laajoja riita-asioita (vastaaja on kiistänyt kanteen), jotka ovat edenneet valmistelusta pääkäsittelyyn.

Asian käsittelee käräjäoikeudessa yksi tuomari silloin kun asia koskee riita-asian valmistelua, todisteiden vastaanottamista pääkäsittelyn ulkopuolella tai turvaamistointia. Ns. summaariset asiat ratkaisee aina vain yksi tuomari, hän voi delegoida niitä notaarin käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi.

Käräjäoikeuksien käsittelyyn tulee riita- ja hakemusioiden lisäksi paljon erilaisia, lähinnä oikeuksien kirjaamiseen liittyviä asioita. Tällaiset asiat on delegoitu sekä notaarin että kansliahenkilöiden ratkaistaviksi.

Käräjäoikeudessa on lainoppineina jäseninä laamanni ja käräjätuomari ja maallikkojäseninä lautamiehet. Vakinaisten tuomarien lisäksi juristihenkilöstöön kuuluvat kärjäviskaali ja tuomioistuinharjoittelua suorittavat notaarit. Edelleen käräjäoikeuksissa on kansliahenkilökuntaan kuuluvia henkilöitä, joille voidaan myös delegoida yksinkertaisiksi katsottuja lainkäyttötehtäviä.

Käräjäoikeuden kokoonpanoa koskevia oikeudenkäymiskaaren säännöksiä muutettiin osittain vuoden 2003 alusta lukien. Uusien säännösten mukaan asia ratkaistaan yhden tuomarin kokoonpanossa, jos asian laatu tai laajuus ei edellytä käsittelyä täysilukuisessa kokoonpanossa. Käräjäoikeus toimii yhden tuomarin kokoonpanossa

hakemusasiassa, jonka käsittelyä ei jatketa riita-asiain käsittelystä säädettyssä järjestyksessä, valmistelussa, riita-asian pääkäsittelyssä, jos tuomarina toimii valmistelusta vastannut tuomari, otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella sekä käsiteltäessä turvaamistointia.

Riita-asioiden uusi vapaamuotoinen sovittelumenettely otettiin kärjäoikeuksissa käyttöön vuoden 2006 alussa. (Laki riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa 2005/663). Sovittelun edellytyksenä on, että asia soveltuu soviteltavaksi ja on osapuolten vaatimukseen nähden tarkoituksenmukaista. Useimmat yksityisoikeudelliset riita-asiat ja riitaiset hakemusasiat voidaan ottaa soviteltaviksi. Tällaisia ovat esimerkiksi vahingonkorvauksiin, sopimukseen ja perintöasioihin sekä lapsen asemaa ja oikeutta koskevista asioista lapsen elatukseen, huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyvät riidat.

Riidan osapuoli tai osapuolet yhdessä voivat pyytää sovittelua jo ennen oikeudenkäyntiä. Sovittelua haetaan erillisellä vapaamuotoisella hakemuksella. Soviteltavaksi voidaan asianosaisten pyynnöstä ottaa myös tuomioistuimessa oikeudenkäynnissä vireillä oleva asia. Sovittelijana toimii asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomari.

Tuomioistuin voi osapuolten pyynnöstä vahvistaa sovittelussa saavutetun sovinnon. Silloin siitä tulee täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu. Jos tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana jo vireillä olevassa asiassa ei ole syntynyt sovintoa, asian käsittelyä jatketaan riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

Tallennettaessa kärjäoikeuden käsittelyyn tullutta asiaa tuomioistuinten asiankäsittelyjärjestelmään käytetään asialuokitukseksi Siviiliasian nimikkeistön mukaista nimikettä. Nimikkeistöstä valitaan vain yksi asiaa kuvaava asianimikekoodi. Mikäli juttu sisältää useita vaatimuksia, merkitään keskeisimmän asian asianimikekoodi.

Jutun käsittelyaika lasketaan haastehakemuksen tai hakemuksen saapumisesta kärjäoikeuden kansliaan kärjäoikeuden ratkaisupäivään.

Tilastoyksikkönä siviiliasian tilastossa on juttu.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu oikeushallinnon ylläpitämästä tuomioistuinten asiainkäsittelyjärjestelmästä, josta käytetään lyhennettä Tuomas.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki vuoden aikana kärjäoikeuksissa vireillä olleet riita- ja hakemusasiat. Tilastojen perusaineistona Tuomasta voidaan pitää hyvänä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden tammikuun loppupuolella. Tulokset valmistuvat kevään aikana.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja kärjäoikeuksien ratkaisemista siviiliasioista julkaistaan internetissä Tilastokeskuksen PX-Web StatFinissä sekä vuosittain ilmestyvässä Oikeustilastollisessa vuosikirjassa Tuomioistuinten toiminta -jaksossa.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vuodesta 1994 tuomioistuinten vuosittaiset asiamäärät eivät ole enää helposti verrattavissa sitä edeltäneisiin vuosiin.

Vuoden 1993 joulukuun alusta saatettiin voimaan ns. alioikeusuudistus. Sillä toteutettiin sekä alioikeusorganisaation että riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistaminen. Organisaatiomuutos merkitsi aikaisempien kihlakunnan- ja raastuvanoikeuksien lakkauttamista ja uusien kärjäoikeuksien perustamista niiden tilalle.

Yhtä aikaa alioikeusuudistuksen ja riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen kanssa toteutettiin alioikeuksissa uusi asioiden käsittelyjärjestelmä "Tuomas". Uusi systeemi korvasi aikaisemmat siviiliasioiden

diaarit, joita olivat riita- ja hakemusasiain diaari, asunto-oikeuksien diaari ja maksamismääräysasiain järjestelmä. Se sisältää myös tiedot konkurseista ja velka-asioista (yksityishenkilöiden velkajärjestelyt ja yrityssaneeraukset).

Edellä kerrottujen muutosten, riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistuminen ja tilastotietojen tiedonkeruujärjestelmän uudistaminen, lisäksi tuomioistuineläytöksissä tapahtui vuonna 1994 muitakin tilastojen vertailtavuuteen vaikuttavia muutoksia.

Alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993 maksamismääräysasiamenettely lopetettiin ja entiset maksamismääräysasiat muuttuivat ns. summaarisiksi riita-asioiksi. Samassa yhteydessä myös ulosotonhaltijalle kuuluneet tuomioistuintyyppiset asiat, kuten lainhaku, siirrettiin kärjäoikeuksien käsiteltäviksi. Entisistä lainhakuasioista valtaosa tuli niinkään kärjäoikeuksien summaarisiksi asioiksi. Uusi lainsäädäntö toi tuomioistuinten käsiteltäviksi yksityishenkilöiden velkajärjestelyasiat ja yrityssaneerausasiat, jotka tuomioistuinten toimintaa koskevassa tilastoissa esiintyvät hakemusasioissa. Niinkään hakemusasioihin uusina asioina lisättiin isyyden vahvistamiset tunnustamalla. Edelleen vuoden 1994 alusta rangaistusmääräysasiat poistuivat tuomioistuimilta ja ne siirrettiin syyttäjäviranomaiselle.

Kärjäoikeuksilta siirtyi 1.3.2003 lähtien eräitä rekisteröintityyppejä tehtäviä maistraattien hoidettavaksi. Tällaisia olivat mm. isyyden tunnustamisen vahvistamiset, avioehtojen ja avio-oikeuden poistamista koskevien vaatimusten rekisteröinnit sekä osituskirjojen rekisteröinnit. Nämä muutokset vaikuttavat kärjäoikeuksissa käsiteltyjen hakemusasioiden lukumäärien vertailukelpoisuuteen.

Maksuttomassa StatFin-tietokannassa on julkaistu tietoja siviiliasioista vuodesta 1995 lähtien. Tilastossa käytetään vuoden lopussa voimassa olevaa alue- ja asialuokitusta.

7. Yhtenäisyys

Oikeustilastollisessa vuosikirjassa julkaistavaan hakemusasioita kuvaavaan tauluun on manuaalisesti lisätty lainhuutojen ja kiinteistökiinnitysten lukumäärät. Ne puuttuvat StatFin-tietokannassa olevasta taulukosta.

Tilastossa käytetyt asia- ja kärjäoikeusluokitus löytyvät Tilastokeskuksen StatFin-tietokannasta. Siviiliasiaim nimikkeistö on myös internetissä Tilastokeskuksen luokituspalvelussa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Oikeus 2010

Lisätietoja

Heli Hiltunen (09) 1734 3314
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

oikeus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-1182 (pdf)